

УДК 373.2.015.31

Валентьєва Т. І.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІВРОБІТНИЦТВА ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З БАТЬКАМИ У ВИХОВАННІ ПОЧУТТЯ КОМІЧНОГО СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Розкрито сутність організації співробітництва дитячого садка з батьками як засобу підвищення педагогічної культури батьків та якості вихованості почуття комічного у дітей старшого дошкільного віку. Висвітлено особливості реалізації форм співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками з метою підвищення рівнів вихованості почуття комічного старших дошкільників.

Ключові слова: співробітництво, старші дошкільники, виховання, почуття комічного, педагогічна культура батьків.

У сучасній суспільній дошкільній освіті спостерігається позитивна тенденція до розширення меж взаємодії між дошкільним навчальним закладом і сім'єю за принципами співробітництва і єдності виховних впливів цих інститутів. Саме сім'я здатна створити сприятливі передумови для входження дитини в соціум, є запорукою побудови гармонійних взаємовідносин із соціальним світом. Не виключенням є і проблема виховання почуття комічного, узгоджене розв'язання якої не лише дає змогу батькам брати участь у вихованні цієї важливої якості у дитини, а й допомагає створювати умови для збереження гармонійної психологічної атмосфери взаємостосунків між дітьми і дорослими і формування оптимістичного світогляду.

Проблему співробітництва дошкільного навчального закладу з сім'єю розглядали Т. Александрова, Н. Виноградова, О. Зверева, В. Іванова, Я. Ковальчук, Т. Кулікова та ін.

Мета статті – розкрити сутність практичної реалізації співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками у вихованні почуття комічного старших дошкільників.

Організація співробітництва з батьками дітей, насамперед, має полягати у підвищенні педагогічної культури батьків, під якою розуміється "показник їхньої загальної культури, в якій відображено накопичений людством досвід виховання дітей у сім'ї", "складне, інтегративне, динамічне особистісне утворення, що визначає тип, стиль і способи поведінки батьків у виховній діяльності" [3, с. 43]. Педагогічна культура батьків є важливим чинником успішного сімейного виховання дітей, містить такі характерні ознаки навчальної та виховної діяльності батьків, як рівень їхнього інтелектуального і духовного розвитку, глибину знань та обізнаності в різних сферах людської діяльності, конкретні педагогічні вміння, найважливішим з яких є спілкування [1, с. 190–191].

Організуючи роботу з підвищення педагогічної культури батьків, ми враховували рекомендації, що подаються в науковій літературі з приводу особливостей навчання дорослих. Головним чинником, що впливає на засвоєння ними інформації В. Онушкін і Ю. Кулюткін вважають наявний у них життєвий досвід, завдяки якому відбувається підвищення якості засвоєння теорії, а також подальше розгалуження і поглиблення цього досвіду. На засвоєння знань дорослою людиною впливають також стереотипи, які склалися в процесі набуття життєвого досвіду, і носять житейський, емпіричний характер. У разі негативного змісту таких стереотипів вони потребують переробки, щоб "сформувати нові ... поняття та способи дій" [2, с. 90].

Узагальнений зміст цієї роботи набув відображення в розробленій нами програмі "Підвищення педагогічної культури батьків як засобу виховання почуття комічного у дитини старшого дошкільного віку" яка охоплювала таку тематику: "Почуття комічного та особливості його виховання у дітей старшого дошкільного віку", "Зміст і методика виховання почуття комічного у старших дошкільників у ДНЗ", "Роль сім'ї у вихованні почуття комічного старших дошкільників", "Роль і значення художніх творів мистецтва у вихованні почуття комічного старших дошкільників", "Співробітництво батьків і вихователів дитячого садка у вихованні почуття комічного старших дошкільників" та ін.

У змісті програми ми розкривали для батьків сутність поняття "почуття комічного", подавали інформацію щодо основних ознак його прояву, обґрунтовували важливість цього почуття для ефективної життєдіяльності людини загалом та дитини старшого дошкільного віку зокрема. Окрему увагу приділяли ознайомленню батьків (у скороченому вигляді) з результатами констатувального етапу експерименту щодо стану вихованості почуття комічного у старших дошкільників. Наголошували не лише на необхідності проведення з дитиною спеціально організованих заходів, а й на важливості організації способу життєдіяльності родини. Зазначали, що для дітей цієї вікової категорії велику роль відіграє приклад батьків, орієнтуючись на який, вони навчаються певним чином поводитися, реагувати на різні

явища та події, виявляти почуття комічного. Добрий гумор між самими батьками, між батьками та дитиною сприяє тому, що вона у разі потрапляння в проблемну ситуацію не впадає в розпач, намагається подивитися на ситуацію з почуттям комічного, уникаючи як агресивних вибухів, так і самоприниження. Акцентували увагу батьків на необхідності підтримки смішних фантазувань дитини, створення каламбурів, але наголошували на важливості стежити за тим, щоб у неї не викликали насмішки негарзди, що трапляються з іншими людьми, тобто забезпечувати перетворення комічного на злий сміх.

Також проводилась робота, яка давала змогу не лише розкрити виховні можливості літературної творчості в плані виховання почуття комічного у старших дошкільників, а й познайомити батьків з методикою їх читання дітям.

Співробітництво ДНЗ і сім'ї реалізовувалося шляхом запровадження як традиційних (колективні, групові, індивідуальні), так і інноваційних форм роботи з батьками. Серед останніх важливе місце належало тим, що вибудовуються на діалозі, передбачають обмін досвідом сімейного виховання, забезпечують становлення всіх учасників (батьків, дітей, вихователів) як суб'єктів педагогічного процесу.

Впродовж усього часу роботи за програмою батьки мали змогу розповісти про результати своїх спостережень, висловити побажання, поставити запитання. Останнє розглядали як свідчення посилення інтересу батьків до запропонованої проблематики. Це мало важливе значення, оскільки за результатами констатувального етапу експерименту доволі помітна кількість батьків виявила не лише недостатність знань щодо почуття комічного та його виховання у старших дошкільників, а байдуже ставлення до цього почуття.

Розроблені та обгрунтовані нами педагогічні умови виховання почуття комічного у старших дошкільників апробувалися в процесі формувального етапу експерименту, під час проведення якого батьки активно залучались до нетрадиційних форм роботи.

Одним із важливих засобів, який ми використовували в процесі експериментальної роботи, була *участь батьків у драматизації літературних творів для дітей комічного змісту*. Гра відбувалася під фонограму, що давало батькам змогу не витратити час на заучування ролей. Сподобалось дітям і розігрування батьками нісенітниць, артистичне читання ними гуморесок за ролями. Цей вид роботи допомагав вирішити два завдання: по-перше, презентувати комічне, а, по-друге, показати дітям зразок виразної передачі особливостей того чи іншого персонажа за допомогою міміки, жестів, стимулювали до наслідування батьків.

Залучаючись до виховної роботи, батьки спільно з дітьми брали участь у різноманітних жартівливих естафетах, вікторинах, конкурсах: *"Тато може все, що завгодно"* (одягання власної дитини у одяг великого (малого) розміру або одяг, призначений для дитини іншої статі), *"Одягання всліпу"* (батьки одягають власну дитину з зав'язаними очима, при цьому одяг їм подають вивернутий навиворіт або парні елементи одягу і взуття з різних пар тощо), *"Ці загадкові батьки"*, *"Жартівливі прикмети"*, *"Мама і тато – моделі показу мод кумедних інопланетян"* тощо.

Батькам надавалися рекомендації стосовно відбору творів образотворчого та літературного мистецтва щодо виховання у своїх дітей почуття комічного. За їх безпосередньої участі, у експериментальних групах були створені бібліотеки з гумористичних віршів, казок, оповідань, карикатур; оформлювався альбом "Говорять діти", до якого дорослі записували смішні висловлювання своїх дітей; також створювалися "Словничок веселих фраз", куди записувались найкумедніші цитати, з комічних художніх творів, прочитаних батьками дітям; фотоальбоми та альбоми ілюстрацій "Кумедні малюки та звірята", "Німе кіно", "Смішна абетка" тощо.

Будь-який вид роботи з виховання почуття комічного, що виконувався в стінах дитсадка, рекомендувався до виконання дитиною дома разом з батьками. Серед найбільш вдалих *"домашніх завдань"* слід назвати такі, як: створити ілюстрацію до комічного художнього твору за допомогою комічної фотографії своєї дитини; знайти смішний малюнок, ілюстрацію чи фотографію на позначення певної літери для створення "Смішної абетки"; вибрати смішний малюнок, вигадати смішну назву до нього і скласти за ними разом із дитиною комічну розповідь; скласти за серією сюжетних малюнків спільно з дитиною смішний віршик, казку чи оповідання; знайти найсмішніший, на думку дитини, віршик, дитячий анекдот, усмішку і виразно продекламувати з метою викликати почуття комічного у інших; придумати комічні тексти до гри *"Комічна реклама непотрібних речей"*; вигадати смішні запитання до інтерв'ю з комічними літературними героями дитячих творів і інсценізувати його; під час читання художніх творів комічного змісту, виписувати уривки, які найбільше сподобались дитині і викликали у неї почуття комічного; занотовувати комічні слова, фрази, що говорить дитина, кумедні ситуації, що виникають з дитиною, створювати анекдоти за ними; знайти в художніх творах ознаки схожості казкових героїв (у вчинках, уявленнях, способах мислення) з дітьми дошкільного віку (наприклад, безпосередності, егоцентризму, недосконалості мислення, суджень тощо) до обговорення на круглому столі *"Казка – найчарівніший місточок до взаєморозуміння між дорослими і дітьми"*; приготувати смішний костюм до Свята 1 квітня.

Отже, виконання наведених форм роботи з підвищення педагогічної культури батьків, насамперед, сприяло покращенню взаєморозуміння і єдності між батьками і дітьми; розширенню їхньої теоретичної обізнаності із сутністю комічного та методами його виховання; формуванню ціннісних орієнтацій до виховання у дитини відповідних почуттів.

Використані джерела

1. Коберник О. М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому закладі: [монографія] / Олександр Миколайович Коберник. – К.: Науковий світ, 2003. – 230 с.
2. Онушкин В. К. Образование взрослых как предмет исследования / В. К. Онушкин, Ю. Н. Колюткин // Сов. педагогика. – 1981. – № 6. – С. 86–94.
3. Програма формування педагогічної культури батьків / [за ред. Постового В. Г.]. – К.: ДЦССМ, 2003. – 108 с.

Valentieva T.

PECULIARITIES OF THE PROCESS OF ORGANIZING COOPERATION BETWEEN THE PRESCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT AND PARENTS IN ORDER TO DEVELOP SENIOR PRESCHOOL CHILDREN'S SENSE OF HUMOR

The meaning of the cooperation between the preschool educational establishment and parents as the means of raising parents' pedagogical culture and formation of the senior pre school children's sense of humor has been explained.

The meaning of the notion "parents' pedagogical culture" and the content of the work, done in order to raise parents' pedagogical culture as the means of developing senior pre school children's sense of humor, have been identified.

Implementation of the program aimed at raising parents' pedagogical culture foresees their insight into the meaning of the notion "sense of humour" and peculiarities of its development in senior pre school children; the role of the works of art in raising the above mentioned quality, methods of perception, re-production and generating humour applicable in the family environment and the content of the work organized in the pre school educational establishment.

Peculiarities of implementing traditional and innovative forms of cooperation between the pre school educational establishment and parents which include: talks, discussions, trainings, dramatizing pieces of fiction for children, common for parents and their senior preschoolers humorous quizzes and competitions, "home tasks", collaborative search for the ways to solve the problematic situations; setting up group library of the humorous stories for children, updating the albums "Funny kids", "Mute Cinema", "Children speaking", "Vocabulary of funny phrases", "Funny Alphabet", "Aliens' vocabulary" and "Merry Comparisons" with comic photos, words and sayings have been disclosed.

The efficiency of the above mentioned work to harmonize mutual understanding and unity of parents and their children and form optimistic world perception has been proved.

Key words: education, comical sense, senior preschool children, pedagogical culture of parents.

Стаття надійшла до редакції 14.01.2016